

25 februarie 2021

La Nr.

Nr. 04-2/03

din

Domnului Aureliu CIOCOI
Prim-ministrul interimar al Republicii Moldova

Doamnei Tatiana ZATÎC
Secretar de Stat
Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

***Propunere de perfecționare a legislației în temeiul
art. 27 lit. a) din Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului***

Instituția Ombudsmanului (Avocatul Poporului) joacă un rol fundamental în consolidarea democrației, a statului de drept și a drepturilor omului.

La Oficiul Avocatului Poporului s-a adresat o persoană cu dizabilități, care a pretins că persoanele care își realizează dreptul la pensie de dizabilitate în condițiile stipulate de Legea nr. 156/1998 cu privire la sistemul public de pensii și continuă să activeze după stabilirea acestui drept, nu beneficiază de posibilitatea reexaminării dreptului la pensie de dizabilitate conform legii sus menționate.

În urma examinării prevederilor legale Avocatul Poporului constată că dispozițiile articolului 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii conțin norme discriminatorii în raport cu persoanele cu dizabilități care continuă să activeze după stabilirea pensiei de dizabilitate prin faptul că nu au dreptul de a-și reexamina pensia la fel ca și beneficiarii de pensii pentru limită de vârstă.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului consideră că beneficiarii de pensie pentru dizabilitate se află în situație similară cu beneficiarii de pensie pentru limită de vârstă, deoarece și unii și alții dacă continuă să activeze după stabilirea pensiei contribuie din salariu la bugetul asigurărilor sociale de stat. Respectiv, și unii și alții ar trebui să poată beneficia de dreptul de a-și reexamina pensia stabilită.

De asemenea, s-a stabilit că conform Avizului consultativ (cauza nr. 54/2020 din 20 august 2020)¹ Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a conchis că prevederea articolului 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, care dă dreptul la reexaminare doar a pensiilor pentru limită de vârstă, instituie o situație discriminatorie în privința

¹ http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Aviz_Consultativ_54_2020.pdf

persoanelor care beneficiază de pensie pentru dizabilitate. Consiliul atrage atenția asupra faptului că statul din moment ce creează un beneficiu (dreptul la reexaminare), acesta trebuie să fie disponibil tuturor celor care sunt în situații similare (celor care continuă să lucreze după stabilirea pensiei, indiferent de tipul de pensie).

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului susține argumentele Consiliului, precum că stabilirea condițiilor diferite pentru realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă și a dreptului la pensie de dizabilitate, se justifică prin faptul că capacitatea de muncă a persoanei cu dizabilități este mult mai redusă. Din aceste considerente sistemul a prevăzut condiții de stabilire diferite. Este evident faptul că o persoană cu capacitatea de muncă redusă are mai puține șanse de a acumula stagiul de cotizare necesar pentru a-și putea stabili pensia pentru limită de vârstă.

Prin urmare, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului susține celor menționate de Consiliu și consideră că lacuna depistată este în contradicție cu prevederile articolului 16 combinat cu articolele 47 și 51 din Constituția Republicii Moldova.

Potrivit articolului 16 alin. (1) din Constituție, respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

Egalitatea în drepturi constituie o garanție referitoare la exercitarea drepturilor fundamentale prevăzute în cuprinsul Constituției, dar și a oricăror alte drepturi și îndatoriri subiective, reglementate în cuprinsul altor acte normative. Ea include toate domeniile de activitate în care persoana are dreptul garantat la exercitarea libertăților legale, în scopul realizării intereselor sale legitime.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului reține că în vederea realizării politicii în domeniul asigurărilor sociale de stat, legiuitorul, în limitele atribuțiilor ce-i revin, este în drept să opteze pentru diverse soluții de reglementare și concretizare a conținutului drepturilor sociale, dar cu respectarea principiilor echității sociale și egalității, consfințite prin articolul 16 din Constituție.

Prevederile articolului 47 din Constituție sunt centrale în domeniul securității sociale. Articolul 47 din Constituție poate acoperi orice domeniu al securității sociale, inclusiv cel prevăzut la articolul 51 din Constituție, care are un caracter special în domeniul securității sociale.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului notează că potrivit articolului 51 din Constituția Republicii Moldova persoanele cu dizabilități beneficiază de o protecție specială din partea întregii societăți. Statul asigură pentru ele condiții normale de tratament, de readaptare, de învățământ, de instruire și de integrare socială.

Curtea Constituțională a menționat² că articolul 51 din Constituție consacră dreptul persoanelor cu dizabilități de a se bucura de o protecție specială, sens în care statul trebuie să asigure realizarea unei politici de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament al dizabilității, în vederea participării efective a persoanelor cu dizabilități la viața comunității. Prin urmare, această normă constituțională se referă

---

² HCC Nr. 8 din 07-03-2017

la obligația statului de a asigura egalitatea de șanse a persoanei cu dizabilități în raport cu restul comunității, fără a interzice ca, în vederea unor situații speciale, să fie instituite mijloace specifice de protecție pentru toate categoriile de persoane cu dizabilități.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului admite că statul ar putea invoca că ”...modificările propuse vor determina identificarea mijloacelor financiare suplimentare de la bugetul public național...”. Pe de altă parte, consideră important de a menționa că în jurisprudența sa³ Curtea Constituțională a considerat că insuficiența declarată a resurselor bugetare nu reprezintă un raționament obiectiv și rezonabil pentru restrângerea drepturilor constituționale. În situații similare și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că nici complexitatea sistemului bugetar de stat și nici lipsa de fonduri sau alte resurse nu pot exonera statul de obligațiile sale în temeiul Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Burdov v. Rusia* (nr. 2), 15 ianuarie 2019, § 70; *Fedulov v. Rusia*, 8 octombrie 2019, §§ 79-80).

Asigurarea acestui drept constituțional vine în tandem cu standardele stabilite în Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, potrivit căreia persoanele cu dizabilități au dreptul să fie recunoscute oriunde ca persoane cu drepturi în fața legii.

Ratificarea Convenției ONU de către Republica Moldova a marcat o schimbare importantă în abordarea dizabilității, nu doar prin prisma protecției sociale și a stării de sănătate, dar și din punctul de vedere al promovării și respectării drepturilor omului, al incluziunii sociale, al valorii umane și al egalității de șanse. Respectiv, Statele părți sunt obligate să adopte toate măsurile legislative, administrative și alte măsuri corespunzătoare pentru implementarea drepturilor recunoscute în această Convenție.

Articolul 28 alin. (2) lit. e) din această Convenție prevede că statele părți recunosc dreptul persoanelor cu dizabilități la protecție socială și posibilitatea de a se bucura de acest drept fără discriminare pe criterii de dizabilitate și vor lua măsurile adecvate pentru a proteja și promova respectarea acestui drept, inclusiv măsuri pentru a asigura accesul egal al persoanelor cu dizabilități la programele de pensionare și la beneficiile aferente.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale la articolul 2 alin. (2) stipulează că statele părți la prezentul Pact se angajează să garanteze că drepturile enunțate în el vor fi exercitate fără nici o discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau orice altă împrejurare. Articolul 9 din Pact stabilește că statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la securitate socială, inclusiv asigurări sociale.

La fel și Legea cu privire la incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60/2012 în articolul 46 alin. (1) stipulează că persoanele cu dizabilități au dreptul la prestații de asigurări sociale în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

---

³ Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 10 martie 2020

Prin această adresare Avocatul Poporului pentru drepturile copilului susține necesitatea eliminării prevederilor discriminatori la articolul 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

Reieșind din cele menționate supra, ținând cont de prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova, în temeiul articolului 27 lit. a) din Legea nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), în scopul prevenirii și eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului, Avocatul Poporului:

PROPUNE:

1. Realizarea unei analize complexe a problemei abordate prin prisma impactului asupra sistemului de pensii pentru identificarea resurselor financiare necesare în cazul reexaminării pensiei de dizabilitate pentru persoanele care continuă să activeze după stabilirea pensiei de dizabilitate.
2. Inițierea procedurii de modificare a articolului 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii pentru asigurarea dreptului de reexaminare a pensiei și pentru beneficiarii de pensie de dizabilitate, care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie.

Despre rezultatul examinării acestei propuneri rog respectuos să informați Avocatul Poporului în termen de 45 zile.

Cu respect,

Maia BĂNĂRESCU
Avocatul Poporului pentru drepturile copilului

Ex. Muntean I, tel. 060002655

***Notă:** În baza art. 3 al Hotărârii Parlamentului nr.4 din 04 februarie 2021 privind încetarea mandatului Avocatului Poporului (Ombudsmanului) până la numirea de către Parlament a unui nou Avocat al Poporului (Ombudsman), doamna Maia Bănărescu, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, va îndeplini atribuțiile funcției de Avocat al Poporului (Ombudsman).*